

Norsk psykologforening,
Fagetisk råd
Postboks 419 Sentrum
N-0103 OSLO

Psykolog

Klager

FER sak: 53/17K

Dato: 05.11.18

VEDR.: FAGETISK KLAGESAK

KLAGER:

INNKLAGET PSYKOLOG:

Norsk psykologforening (NPF), Fagetisk råd (FER) mottok klagen 30.11.17 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 29.10.18.

Saksgang

30.11.17 FER mottok brev fra klager med klage på Psykologforeningens medlem xx.
24.04.18 FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak.
25.05.18 FER mottok redegjørelse fra innklagede psykolog.
24.08.18 FER mottok kommentar fra klager.
02.10.18 FER mottok sluttkommentar fra innklagede psykolog.
29.10.18 FER sluttbehandlet saken.

Bakgrunn for klagen

Klager er mor til jente, nå 18 år gammel. Klagen går på at innklagede gjennom å sende bekymringsmelding til barneverntjenesten etter en samtale med datteren, førte familien inn i en dyp krise. Klager er kritisk til handlemåten i saken, dersom den av innklagede ikke ble vurdert som akutt. Klagen er underskrevet av både klager selv, klagers datter og klagers mann. Klager oppfattes som part i saken.

Klager skriver at hennes datter var henvist til helsestasjonspsykolog for en vurderingssamtale. Bakgrunnen var at hun hadde gitt uttrykk for å være engstelig i sosiale situasjoner. Etter vurderingssamtalen ble far til jenten oppringt og informert om at psykologen ville sende en bekymringsmelding til barneverntjenesten, på bakgrunn av opplysninger jenten hadde gitt. Klager, som er mor til jenten, ble ikke kontaktet av psykologen. Da hun selv tok kontakt for å be om en samtale, ble dette avslått. I oppstartsmøte hos barneverntjenesten ble det opplyst at psykologen i sin bekymringsmelding hadde beskrevet far som utøver av psykisk vold mot datteren. Datteren fikk nå også lese brevet, og så ifølge klager at det inneholdt mange

faktafeil. Klager sier at datteren hadde prøvd å forklare psykologen hvordan hun opplevde å ha en vanskelig relasjon til sin far, og at dette hadde blitt overtolket av psykologen.

Klager skriver at hun er kjent med at helsepersonell må melde en eventuell bekymring til barneverntjenesten, og retningslinjer for melding ved mistanke om voldsutøvelse. Klager stiller spørsmål ved hvordan psykologen ved en slik mistanke kunne kontakte den som var mistenkt for voldsutøvelse, og avvise å møte den av foreldrene som ble beskrevet å ha en god relasjon til barnet. Klager opplyser at barneverntjenesten etter lang behandlingstid henla saken.

Klager stiller spørsmålet ved på hvilken måte den beskrevne prosessen hadde til hensikt å hjelpe datteren.

Klagen kan oppsummeres i følgende punkter:

1. Datteren hadde ikke fått lest bekymringsmeldingen eller på annen måte blitt gjort kjent med innholdet i brevet, og kunne dermed ikke korrigere eventuelle misforståelser. Hun hadde heller ikke fått tilstrekkelig informasjon om hva en melding til barnevernet ville kunne innebære for henne og familien.
2. Bekymringsmeldingen ble sendt etter første samtale med jentea, noe som skulle tilsi at bekymringen var stor og situasjonen oppfattet som akutt (som kan være tilfelle når barn/ ungdom utsettes for vold). Hvordan kan psykologen da forklare at hun ringte far (som var den som var mistenkt for voldsutøvelse), og ikke ville snakke med mor?
3. Klager spør seg om, dersom psykologen ikke vurderte saken som akutt, hvorfor foreldrene ikke var invitert inn til en samtale med henne og datteren, slik at de kunne snakke sammen. Foreldrene fikk heller ingen informasjon om innholdet i brevet til barneverntjenesten.
4. Klager sier at psykologen ikke møtte til oppstartsmøte med barneverntjenesten, og datteren fikk på denne måten ikke mulighet til å rette opp eventuelle feil eller misoppfatninger overfor psykologen.

REDEGJØRELSE UNDER HENVISNING TIL FØLGENDE PRINSIPPER:

Rådet bad om psykologens redegjørelse til klagen, som hun har fått oversendt tidligere med spesiell henvisning til følgende punkt i ”Etiske prinsipper for nordiske psykologer”:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer.

Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og

ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Psykologen er oppmerksom på individuelle, rollemessige og kulturelle ulikheter basert på funksjonsnivå, kjønn, seksuell orientering, etnisk og nasjonal opprinnelse og tilhørighet, alder, religion, språk og sosioøkonomisk status, og på de begrensningene som ligger i egne kulturelle, klassemessige og kjønnsmessige forutsetninger.

Informert samtykke og valgfrihet

Psykologen gjør informert samtykke mulig gjennom å informere klienten om planlagte tiltak, og drøfter kontinuerlig sine handlinger og de sannsynlige følgene av disse, slik at klienten har et grunnlag for å velge om han/hun vil delta eller ikke.

Hvis en klient er mindreårig eller underlagt verge/formynder, innhentes informert samtykke under tilbørlig hensyntagen til de berørte personers selvstendighet.

Selvbestemmelse

Psykologen sørger for å ivareta maksimal autonomi og selvbestemmelse for klienten, inkludert retten til å gå inn i og til å avslutte den profesjonelle relasjonen. I arbeid med barn, personer underlagt lovhjemlet tvang eller i pressede akutte situasjoner kan, under hensyntagen til gjeldende lovgivning, frivillighetsprinsippet fravikes, men en samarbeidsrelasjon tilstrebes også her.

FER bad psykologen om å redegjøre for om det medfører riktighet at hun ikke informerte ungdommen om innholdet i bekymringsmeldingen som ble sendt, og hva bekymringsmeldingen kunne innebære av eventuelle konsekvenser for henne og familien. Vi bad psykologen redegjøre for hvilke avveininger hun gjorde da hun valgte å håndtere saken på denne måten.

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

II. 3 Ansvar

Psykologen er oppmerksom på det profesjonelle og vitenskapelige ansvaret han/hun har overfor sine klienter og overfor den organisasjon og det samfunn som han/hun lever og arbeider i.

Psykologen unngår å gjøre skade og er ansvarlig for sine handlinger. Han/hun forsikrer seg så langt det er mulig om at hans/hennes tjenester ikke misbrukes.

Ansvar

Psykologen tar selvstendig ansvar for kvaliteten og konsekvensene av sitt arbeid, men er samtidig klar over at han/hun av andre oppleves som representant for sin yrkesgruppe.

Unngåelse av misbruk/skade

Psykologen tilstreber å unngå at psykologisk kunnskap eller praksis blir misbrukt, og tar ansvar for at skade som er uunngåelig og som kan forutses blir gjort så liten som mulig. Psykologen deltar ikke i aktivitet som sikter mot at man med fysiske eller psykiske tvangsmidler (indoktrinering, «hjernevask», tortur) - eller med trussel om slike tvangsmidler:

- *Tvinger noen til å gi opplysninger eller innrømmelser*
- *Presser noen til å avsløre, fornekte eller endre eget eller andres livssyn, politiske, religiøse eller etiske overbevisninger og forsøker aktivt å hindre at psykologisk kunnskap blir anvendt i slike aktiviteter.*

FER bad psykologen om å redegjøre for hvilke vurderinger som ble gjort da hun i flg. klager, sendte en bekymringsmelding som omhandlet psykisk vold fra far, og samtidig kontaktet far på telefon og opplyste om dette. FER viste her til punkt 2 i klagesaken.

Håndtering av etiske dilemmaer

Psykologen erkjenner at fagetiske dilemmaer forekommer, og at det er psykologens ansvar å klargjøre slike dilemmaer og rådføre seg med kolleger og/eller den nasjonale foreningen og å informere relevante andre om de kravene som de etiske prinsippene stiller.

På bakgrunn av de beskrevne klagepunktene, bad FER psykologen om å redegjøre for mulige etiske dilemmaer hun så i denne saken, og hvordan hun eventuelt håndterte disse.

II. 4 Integritet

Psykologen søker å fremme integritet innen forskning, undervisning og anvendt psykologi. Dette innebærer at psykologen opptrer ærlig, upartisk og respektfullt overfor relevante involverte parter. Han/hun forsøker å synliggjøre og klargjøre sin egen rolle i de ulike sammenhengene der han/hun arbeider.

Redelighet og tydelighet

Psykologen gir adekvate opplysninger om sine kvalifikasjoner, utdanning, erfaring, kompetanse og faglige tilknytning, og benytter bare de yrkesbetegnelser som utdanning, autorisasjon og stilling gir rett til.

Når psykologen uttaler seg i egenskap av psykolog, tilstrebes saklighet og nøyaktighet. Psykologen informerer om psykologisk yrkesutøvelse på en slik måte at misoppfatningen eller skade for fag eller yrke unngås.

Psykologen informerer på forhånd om de økonomiske vilkårene og vurderer nøye de følger det kan få for den profesjonelle relasjonen dersom han/hun mottar gaver eller andre tjenester fra klienten.

FER bad psykologen om å beskrive, i henhold til klagens punkt 1 og 2, hvordan hun oppfattet sin rolle i forhold til ungdommen (hennes klient).

Psykologens redegjørelse:

I sin redegjørelse beskriver psykologen bakgrunnen for kontakten med ungdommen. Hun sier at ungdommen var henvist fra sin fastlege, og at hun allerede i første samtale fortalte om en vanskelig relasjon til sin far. Ungdommen beskrev avvisning, verbal utskjelling, og at han

også hadde kastet gjenstander mot henne. Ungdommen hadde overfor psykologen beskrevet engstelighet i sosiale situasjoner, og ungdommen lurte selv på om relasjonen til far kunne være årsak til hennes engstelighet.

Psykologen sier hun ble bekymret for hvordan hjemmesituasjonen påvirket ungdommens psykiske helse. Psykologen var selv nyutdannet, og usikker på hvordan situasjonen kunne håndteres. Hun kontaktet derfor barneverntjenesten for anonym drøfting. Barneverntjenesten anbefalte at hun sendte en bekymringsmelding. Psykologen sier at hun noen dager senere informerte ungdommen om at informasjonen som hadde fremkommet i samtalen om hvordan hennes far håndterte konflikten dem imellom var av bekymring, og at hun ønsket å sende melding til barneverntjenesten. Til dette hadde ungdommen svart OK. Psykologen sier hun fortalte henne at barneverntjenesten kunne hjelpe henne og far med å bedre relasjonen under trygge rammer og tett oppfølging. Psykologen informerte ikke spesifikt om hva som kom til å stå i meldingen, og hun beklager at hun ikke var tydeligere.

Psykologen sier at ungdommen spurte om hun (psykologen) kunne informere far, da hun var redd for hans reaksjon. Psykologen vurderte ikke situasjonen som farlig for ungdommen, og valgte å ringe far. Hun hadde også planlagt å ringe mor, men hun kom henne i forkjøpet. Far ble informert om bekymringen for ungdommen i forbindelse med konflikter dem imellom. Han fortalte om konfliktene dem imellom og at det hadde vært en vanskelig relasjon over tid. Psykologen hadde ikke formidlet spesifikt hva som kom til å stå i meldingen, og hun beklager dette i sin redegjørelse. Da mor ringte, fortalte hun det samme som far. Foreldrene ønsket en samtale med psykologen, da de opplevde at psykologen kunne ha misforstått situasjonen og at ungdommen hadde overdrevet. Psykologen informerte om at melding ville bli sendt uansett, da hun hadde meldeplikt ved en ev. bekymring. Det ble videre informert om at det er barnevernet sin oppgave å undersøke, ikke psykologens. Psykologen sier at hun ikke forsøkte å avvise en samtale med foreldrene, men forsøkte å tydeliggjøre at melding ikke kunne unngås. Hun sier hun kan forstå at det har blitt tolket som avvisning, og beklager det.

Når det gjelder felles møte med mor og ungdommen hos barnevernet, måtte psykologen melde avbud grunnet sykt barn. Hun sier at dette selvsagt var uheldig.

Psykologen skriver videre i sin redegjørelse at ungdommen var til flere samtaler hos henne i ettertid, hvor hun gav uttrykk for å ha en bedre psykisk helse etter å ha flyttet ut. Ungdommens skyldfølelse for at melding ble sendt og for fars reaksjoner har blitt tatt opp, og psykologen sier hun flere ganger har formidlet at det ikke var ungdommens skyld. I flg. psykologen har ungdommen sagt at det nok var en god ting at meldingen ble sendt, og at hun nå kunne se håp om endring av relasjonen.

Psykologen avslutter sin redegjørelse med å beklage til ungdommen dersom hun har følt hun har fått for lite rom til å snakke om sin fortvilelse over sine valg. Hun sier hun prøvde å hjelpe på best mulig måte, gjennom alternativer som ikke var blitt prøvd. Hun beklager overfor foreldrene at hun ikke gav konkret informasjon om hva bekymringsmeldingen ville inneholde, og beklager om de har følt seg avvist. Psykologen sier hun ikke kan beklage at meldingen ble sendt, da hun var oppriktig bekymret, og barnevernet anbefalte at saken ble undersøkt nærmere. Hun sier hun ser imidlertid i etterkant at hun nok hadde forhastet prosessen, og kunne ha rådført seg ytterligere med barneverntjenesten.

Klagers kommentar til redegjørelsen:

Klager innleder sin kommentar med å presisere at det er viktig å bemerke at bekymringsmeldingen ble henlagt hos barneverntjenesten etter undersøkelsen. Klager skriver at opplysningene som meldingen var bygget på ikke hadde fundament i virkelige hendelser, men at de forstår ut fra det som stod i meldingen at dette vekket bekymringer hos psykologen.

Klager mener fortsatt at det hadde vært svært viktig at psykologen hadde avventet med å sende melding før hun hadde fått pratet med foreldrene først. Klager er kritisk til at psykologen viser til at bekymringsmelding ville bli sendt til barneverntjenesten, uavhengig av informasjonen hun fikk fra foreldrene, og ser dette som en klar avvisning på deres forsøk på kommunikasjon.

Videre i kommentaren oppsummerer klager de punktene som psykologen trekker frem i sin redegjørelse, og som hun bygger sin bekymring på, og klager korrigerer disse.

Klager oppsummerer også foreldrene oppdrag som fosterforeldre, beredskapshjem og besøkshjem, og viser til tett samarbeid med og positive tilbakemeldinger fra barneverntjenestene.

Klager sier at psykologens forhastede handlinger har fått store konsekvenser for dem på en rekke områder. Klager viser her til relasjoner i familien, men også yrkesmessige konsekvenser for både mor og far. Klager sier at mor på bakgrunn at det har vært en undersøkelsessak fra barnevernet ikke blir godkjent videre som beredskapshjem og fostermor, og dermed er ilagt yrkesnekt. Også far har fått skadet sitt utdanningsløp, da han ikke lenger kan søke praksis i egen kommune, og heller ikke vil ha muligheten til å søke arbeid etterpå.

Det at psykologen er nyutdannet burde i flg. klager være en enda større grunn til å reflektere over sine handlinger før og etter at dette er gjort. Klager sier at det at psykologen, etter å ha fått konturene av hvordan dette har påvirket familien beskrevet i klagen, ikke beklager at meldingen ble sendt, føler foreldrene er krenkende. Klager sier at «det føles hardt at psykologen ikke beklager innsendingen av meldingen også i lys av at bekymringsmeldingen ble henlagt etter undersøkelsen. Dette viser for oss en manglende evne til kritisk selvrefleksjon.»

Avslutningsvis sier klager at de håper at psykologen også fremover vurderer barnevernet dersom hun opplever at barn eller ungdom trenger bistand derfra. Klager presiserer at psykologen må gjøre selvstendige vurderinger av innholdet i det som formidles før dette legges til grunn å innhente anbefaling fra barnevernet.

Sluttkommentar fra innklaget psykolog:

Psykologen sier hun har full forståelse for at familien reagerer på at de ikke fikk konkret og presis informasjon om hva bekymringen hennes gjaldt. Hun sier hun er lei for at dette gjorde situasjonen verre for dem, og hadde ikke gjort det samme om igjen. Hadde hun fått sjansen igjen, ville hun informert både ungdommen og begge foreldrene om hva bekymringen gjaldt. Psykologen sier at eneste forklaring på hennes valg, er at hun ble oppriktig bekymret for hvordan ungdommen hadde det hjemme, en bekymring på grunnlag av hvordan ungdommen beskrev de ulike hendelsene, som psykologen beskrev i sin redegjørelse. Psykologen sier hun opplevde ungdommen som troverdig og emosjonelt preget, og hun følte det var nødvendig å utøve sin opplysningsplikt. Hun tar selvkritikk for det hun sier var en forhastet prosess, som medførte mer vanskeligheter til en allerede vanskelig situasjon. Psykologen sier hun ikke tar

lett på at hun kunne ha håndtert situasjonen annerledes. Psykologen sier avslutningsvis at hun håper hennes unnskyldning for hvordan hun gikk frem, kan hjelpe familien som familie. Hun ber særlig om unnskyldning til ungdommen.

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer.

FERs vurdering og konklusjon

FER hverken skal eller kan vurdere psykologenes arbeid mht. faglig holdbarhet, eller ta stilling til de faglige vurderinger psykologen gjør i sitt arbeid. FERs mandat er å bidra til en vurdering av hvorvidt aktuell psykolog har gjennomført et arbeid som tilfredsstillende i de etiske prinsipper for nordiske psykologer (EPNP). Når FER beslutter å åpne en klagesak, har den fagetiske klageprosessen som sitt viktigste formål å bidra til at den innklagede psykologen kan foreta en fagetisk refleksjon over de punktene som FER påpeker i psykologens arbeid, og eventuelt endre sin praksis slik at denne er i overensstemmelse med EPNP.

I denne saken dreier det seg om en bekymringsmelding som psykologen har sendt til barneverntjenesten, og hvilke konsekvenser dette har hatt for familien. En undersøkelsessak fra barneverntjenesten vil for de fleste familier kunne være en stor belastning. Helsepersonells meldeplikt er imidlertid juridisk klar. Psykologen må melde på bakgrunn av sin bekymring, uavhengig av hvordan dette oppleves av familien. Det er ikke psykologens oppgave å undersøke og vurdere om opplysningene som meldingen bygger på skal etterforskes ytterligere.

FER har forståelse for at klager og hennes familie har opplevd bekymringsmeldingen med påfølgende undersøkelsessak som svært belastende. Slik FER forstår det har klager og innklagede psykolog en felles oppfatning av at psykologen kunne avventet noe før hun besluttet å sende en bekymringsmelding. FER er enig i dette.

Slik FER vurderer det, er psykologens handlemåte allikevel ikke brudd på EPNP. En bekymring vedr. omsorgssituasjon for et barn eller en ungdom utløser en meldeplikt til barneverntjenesten. Psykologen forklarer at hun er nyutdannet, er usikker på hvordan hun skal forholde seg til opplysningene som gjør henne bekymret, og søker råd hos barneverntjenesten. Psykologen beskriver i sin redegjørelse og sin sluttkommentar en refleksjon rundt prosessen som har vært, hvilke konsekvenser det har hatt for familien, og hvordan hun ville håndtert situasjonen dersom hun kunne gjort dette på nytt. Psykologen beklager gjentatte ganger sin handlemåte. FER er ikke enig med klager i at psykologen viser en manglende evne til kritisk selvrefleksjon.

Slik FER vurderer det, har innklaget psykolog ikke brutt de fagetiske prinsippene for nordiske psykologer.

Vedtak: 5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.

Vedtak fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Ingvild Aubert, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard